

Accountantsverslag 2023

Gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie
18 april 2024

Aan de leden van het algemeen bestuur
van de gemeenschappelijke regeling
BAR-organisatie
Postbus 271
2980 AG RIDDERKERK

Onderwerp

Accountantsverslag 2023

Datum

18 april 2024

Ons kenmerk

240452B07D/RR

Behandeld door

N.W. van den Akker MSc
088 288 4556

nivandenakker@deloitte.nl

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Geacht bestuur,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie (hierna: BAR-organisatie). Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de BAR-organisatie.

De jaarrekening 2023 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van de BAR-organisatie. Wij zijn voornemens om een goedkeurende controleverklaring bij deze jaarrekening te verstrekken.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging gedateerd d.d. 17 augustus 2023. Wij danken uw medewerkers hartelijk voor de prettige samenwerking.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag ambtelijk besproken. Tevens hebben wij dit rapport toegelicht aan uw dagelijks bestuur tijdens de vergadering d.d. 27 maart 2024.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

w.g. J. van Koert MSc RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

	<u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	4
	• <u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	5
	<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	6
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	7
	<u>Bevindingen jaarrekening</u>	10
	• <u>De financiële positie van uw organisatie</u>	11
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	13
	<u>Interne beheersing</u>	16
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	17
	<u>Bijlagen</u>	18
	• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	19
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	20
	• <u>Bijlage B - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	21

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op de categorie of het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	<ol style="list-style-type: none"> Controleverklaring Fraude	<ol style="list-style-type: none"> Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken bij de jaarstukken 2023. In onze managementletter 2023 hebben wij gerapporteerd over de actualisatie van de frauderisicoanalyse en onze zienswijze hierop. Wij hebben in onze controle geen fouten en/of onzekerheden als gevolg van fraude geconstateerd.
Ontvlechting BAR-organisatie	<ol style="list-style-type: none"> Effecten ontvlechting op samenstelproces jaarrekening Verwerking effecten in de jaarstukken 2023	<ol style="list-style-type: none"> De ontvlechting van de BAR-organisatie per 1 januari 2024 heeft een forse impact gehad op het samenstelproces van de jaarstukken 2023, in de 'oude vorm'. Wij becomplimenteren uw organisatie met het tijdig aanleveren van de (concept) jaarstukken, waardoor onze controle conform planning kon starten. Wij hebben vastgesteld dat de effecten van de ontvlechting adequaat zijn toegelicht in de programmaverantwoording. Cijfermatig zijn de effecten van de ontvlechting op de jaarrekening 2023 beperkt. Wel is sprake geweest van een duurzame waardevermindering van vastgoed, op basis van besluitvorming rond de ontvlechting.
Financiën	<ol style="list-style-type: none"> Financiële positie Realiteitsgehalte begroting Kwaliteit jaarstukken	<ol style="list-style-type: none"> De BAR-organisatie heeft geen reserves, in lijn met de gemaakte afspraken tussen de deelnemers. Wij hebben vastgesteld dat het weerstandsvermogen van de drie deelnemende gemeenten toereikend is voor de risico's van de BAR-organisatie. In onze managementletter hebben wij reeds gerapporteerd over het realiteitsgehalte van de begroting en het belang van een gedegen begrotingsproces, zeker met de organisatorische veranderingen als gevolg van de ontvlechting. Wij hebben vastgesteld dat de gerealiseerde baten en lasten over 2023 grotendeels in lijn liggen met de begroting na wijzigingen. Wij hebben vastgesteld dat de kwaliteit van de jaarstukken 2023 toereikend is.
Rechtmatigheidsverantwoording	<ol style="list-style-type: none"> Totstandkoming rechtmatigheidsverantwoording Rechtmatigheidsoordeel	<ol style="list-style-type: none"> Wij hebben vastgesteld dat aan de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording een gedegen proces ten grondslag heeft gelegen, dat verankerd is in het VIC-plan. De geconstateerde onrechtmatigheden overschrijden de vastgestelde verantwoordingsgrens niet. Derhalve is (terecht) een 'schone' rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarstukken 2023.
IT-omgeving	<ol style="list-style-type: none"> Bevindingen IT-audit	<ol style="list-style-type: none"> Wij hebben vastgesteld dat geen sprake is van noemenswaardige wijzigingen binnen de IT-omgeving. Derhalve hebben wij ons gefocust op de follow-up van in eerdere jaren geconstateerde bevindingen. Wij hebben vastgesteld dat de follow-up op deze bevindingen beperkt is. In dit accountantsverslag zullen wij rapporteren over de uitkomsten van onze IT-audit.

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor het getrouwe beeld van de jaarrekening.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 0,99 miljoen respectievelijk € 2,97 miljoen.
- Naast onze opdrachtbevestiging zijn het Bado en controleprotocol dat door uw Dagelijks Bestuur is vastgesteld bepalend (geweest) voor onze controle.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeenschappelijke regeling de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- Ondanks een uitdagend opstel- en samenstelproces, als gevolg van de ontvlechting per 1 januari 2024, is het uw organisatie gelukt om de concept jaarstukken tijdig gereed te hebben en aan ons te verstrekken. Wij complimenteren uw organisatie met het verzorgde samensteldossier en constructieve samenwerking tijdens de controle, ondanks de uitdagende omstandigheden.
- Na reeds twee 'proefjaren' te hebben benut om ervaringen op te doen, is in de jaarstukken 2023 voor het eerst de rechtmatigheidsverantwoording als verplicht onderdeel opgenomen. Wij hebben in de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording geen significante tekortkomingen geconstateerd. Wel willen wij uw aandacht vestigen op de naleving van (Europese) aanbestedingsrichtlijnen, hierover is onderstaand op deze pagina meer opgenomen.
- De eerste officiële rechtmatigheidsverantwoording is 'schoon', hetgeen inhoudt dat de geconstateerde onrechtmatigheden de vastgestelde verantwoordingsgrens niet overstijgen. De geconstateerde onrechtmatigheden zijn wel toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering, voor zover zij de rapportagegrens overstijgen.
- Uw organisatie is voortvarend aan de slag gegaan met de ontvlechting en de concrete uitwerking hiervan. Wij vinden het (onder meer) positief dat de procesafpraak is gemaakt dat boekjaar 2023 wordt afgerond in de 'oude' situatie, ondanks dat functionarissen feitelijk al geplaatst zijn op hun nieuwe positie. Verder heeft in het kader van de (her)plaatsing van medewerkers een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden in het najaar van 2023, wat wij een positief punt vinden.

Welke aandachtspunten zien wij?

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- De (financiële) afwikkeling van de ontvlechting dient nog plaats te vinden. De jaarstukken 2023 dienen mede als input voor de financiële afrekening tussen de drie deelnemers per 1 januari 2024. Op ambtelijk niveau is reeds een plan voor deze afrekening uitgewerkt, maar wij constateren dat hierover (nog) geen formele besluitvorming heeft plaatsgevonden. Wij hebben begrepen dat dit plan wel nog geagendeerd zal worden op de komende DB- en AB-vergaderingen.
- De naleving van (Europese) aanbestedingsrichtlijnen blijft een aandachtspunt. Wij controleren de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen als onderdeel van onze controle van de rechtmatigheidsverantwoording. Tijdens deze controle hebben wij geconstateerd dat de (V)IC één onrechtmatig inkoopcontract heeft geïdentificeerd, maar daarnaast hebben wij zelf ook nog een tweede onrechtmatigheid geconstateerd. Beide onrechtmatigheden zijn het gevolg van een onvoldoende (zichtbare) raming 'aan de voorkant' en/of aanbestedingsafweging. Om grip te houden op bestedingen en de rechtmatigheid hiervan, is het van belang om het vastgestelde inkoopbeleid na te leven. Onze controle van de rechtmatigheidsverantwoording heeft meer tijd gekost van verwacht, met name door de vele vragen en hoor- en wederhoor. Ook in dit kader benadrukken wij het belang van de naleving van deze wet- en regelgeving. De strekking van de rechtmatigheidsverantwoording is niet aangepast als gevolg van de geconstateerde onrechtmatigheden.
- Tijdens onze controle zijn wij gestuit op een casus rond een bijdrage voor een pilot binnen het sociaal domein, waarbij het vermoeden ontstond dat niet volledig transparant met de subsidiërende instantie was gecommuniceerd. Naar aanleiding van deze constatering hebben wij aanvullende gesprekken gevoerd binnen de BAR-organisatie en verzocht om de feitelijke verantwoordingswijze alsnog te communiceren met de subsidiërende instantie. Wij vragen uw aandacht voor de naleving van gemaakte afspraken met derde partijen en een transparante vorm van communicatie.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Frauderisicoanalyse

Zoals ook door ons in de managementletter gerapporteerd, is in 2023 de frauderisicoanalyse geactualiseerd. Wij hebben kennis genomen van deze frauderisicoanalyse en constateren dat deze een grote sprong vooruit is, ten opzichte van de voorgaande frauderisicoanalyse. Het is van belang om deze frauderisicoanalyse periodiek te evalueren en ook op bestuurlijk niveau te bespreken. Mede gezien de ontvlechting raden wij u aan om de frauderisicoanalyse, specifiek voor de gemeenschappelijke regeling, goed af te stemmen op de feitelijke activiteiten en (relevante) processen die zijn achtergebleven in de GR.

Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2023 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd. Wel benadrukken wij nogmaals de geconstateerde casus rond de niet-transparante communicatiewijze, welke op de voorgaande pagina is toegelicht. Wij raden u aan om dergelijke risico's ook mee te nemen in de frauderisicoanalyse en vertaling hiervan naar de uitvoering van (verbijzonderde) interne controle.

Opstel- en controleproces

- Het controleproces is soepel verlopen, ondanks de vermoelijkende omstandigheden. De aanlevering van het jaarrekeningdossier vond tijdig plaats en de ambtelijke organisatie was helder over de nog op te leveren stukken en nagekomen boekingen. Wij hebben onze controle grotendeels op locatie bij u uitgevoerd. Wij danken de medewerkers van de BAR-organisatie voor de gastvrijheid en de constructieve samenwerking.
- De controle van de rechtmatigheidsverantwoording is eveneens relatief soepel verlopen, afgezien van de controle van de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen. Wij denken richting de toekomst graag met uw organisatie mee over de vormgeving en invulling van deze controle, alsmede mogelijke procesverbeteringen.
- Op basis van gemaakte afspraken rond de ontvlechting, is in de jaarstukken 2023 een duurzame waardevermindering van de materiële vaste activa verwerkt. Deze afwaardering ziet toe op in het verleden door de BAR-organisatie gedane investeringen in gemeentewerf De Londen van de gemeente Barendrecht, op basis van de bestuurlijke intentie om deze investeringen om niet over te dragen aan de gemeente.

Wij hebben de verwerking van deze afwaardering getoetst aan de hand van de Notitie Materiële Vaste Activa van de Commissie BBV. Een duurzame waardevermindering dient enkel verwerkt te worden als voor maatschappelijk vastgoed geen sprake is van een bestuurlijke intentie om deze duurzaam te exploiteren en de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. In dit specifieke geval wordt aan deze twee eisen voldaan, echter wel met dien verstande dat nog formele besluitvorming door het DB dient plaats te vinden over de overdracht aan de gemeente Barendrecht, zonder dat hier een vergoeding tegenover staat. Wij hebben begrepen dat deze besluitvorming onderdeel zal uitmaken van het vaststellen van de jaarstukken en zullen pas hierna formeel onze controle op dit punt afronden.

Ontvlechting BAR-organisatie

Wij hebben op [pagina 15](#) onze observaties en reflectie op de ontvlechting van de BAR-organisatie nader toegelicht.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie

- Het resultaat voor verrekening met de gemeenten bedraagt € 1.847.300 positief. Dit bedrag is in de jaarstukken verwerkt als een schuld aan de gemeenten. Wij lichten dit verschil direct hierna toe.
- Het positieve resultaat over 2023 wordt grotendeels verklaard door lagere salariskosten (inclusief inhuurkosten) dan begroot. Hoewel de algemene trend is dat salaris- en inhuurkosten juist toenemen, was in de (gewijzigde) begroting 2023 ook rekening gehouden met een fors budget t.b.v. de ontvlechting. Dit budget is niet volledig uitgeput en daarnaast zijn ook bepaalde personeel gerelateerde kosten, zoals opleidingskosten, bewust uitgesteld naar aanleiding van de ontvlechting.
- Op het niveau van individuele kosten- en opbrengstsoorten is sprake van begrotingsoverschrijdingen welke de rapportage- en verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording overschrijden. Het autorisatieniveau van het AB van de BAR-organisatie is echter het totaal aan baten- en lasten op programmaniveau, wat voor de BAR-organisatie één programma betreft. Op dit autorisatieniveau betreft de begrotingsafwijking een overschrijding ad. € 595.200. Deze afwijking overschrijdt de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording niet en is adequaat toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Conform de gemaakte afspraken tussen de deelnemers bedraagt het eigen vermogen van de BAR-organisatie € 0.

Realiteitsgehalte begroting

- Uit het overzicht van baten en lasten constateren wij dat sprake is van forse afwijkingen tussen de primaire begroting, begroting na wijziging en werkelijke realisatie. Ook in eerdere rapportages hebben wij u gewezen op nut en noodzaak van een realistische begroting. Vanwege de wijzigingen in de dienstverlening en bedrijfsvoering van de gemeenschappelijke regeling, als gevolg van de ontvlechting, is de begroting voor 2024 volledig opnieuw opgebouwd middels een 'nulmeting'. Dit vinden wij een positieve en noodzakelijke actie. Wij adviseren u om de realisatie actief te blijven monitoren en afwijkingen ook te vertalen naar de volgende begroting.
- Op het niveau van investeringskredieten hebben wij vastgesteld dat de gerealiseerde investeringen relatief beperkt afwijken van de begrote investeringen voor 2023. Wel adviseren wij u om blijvend aandacht te houden voor het realiteitsgehalte van de investeringsbegroting, vanwege de hiermee gemoeide kapitaallasten welke tevens invloed hebben op de begroting.

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2023 hebben wij tekortkomingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met het dagelijks bestuur gedeeld, en zijn op ambtelijk niveau besproken. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Wij hebben in 2023 een IT-audit uitgevoerd. Wij hebben bevindingen geconstateerd ten aanzien van de controles rond logische toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer. Als gevolg van deze bevindingen kunnen wij nog niet volledig steunen op de IT-omgeving. Tegelijkertijd concluderen wij echter dat deze tekortkomingen niet leiden tot aanvullende risico's binnen uw administratieve organisatie. Wij lichten onze bevindingen op [pagina 17](#) nader aan u toe.

Overig

- Zie de bijlagen A bij dit accountantsverslag waaruit blijkt welke (niet)-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage B is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekening

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw organisatie

De staat van baten en lasten

De GR BAR-organisatie houdt geen reserves aan. Dit houdt in dat alle lasten worden gedekt door deelnemersbijdragen en overige baten en dat achteraf afrekening met de deelnemers plaatsvindt op basis van het jaarrekeningresultaat.

Kijkend naar de staat van baten en lasten over 2023, constateren wij dat sprake is van een positief resultaat, welke voornamelijk wordt veroorzaakt door personeelskosten (inclusief inhuur). De GR BAR-organisatie heeft, net als veel andere werkgevers, last van de krapte op de arbeidsmarkt: vacatures zijn moeilijk in te vullen en in veel gevallen worden daarom tijdelijke oplossingen gezocht middels externe inhuur. Specifiek voor 2023 zijn echter bewust taken ook uitgesteld en doorgeschoven in de tijd, als gevolg van de ontvlechting. In de begrote personeelskosten was tevens een fors budget opgenomen ten behoeve van de ontvlechting, wat niet volledig benut is. Het resultaat is hierdoor positief uitgekapt.

In de tabel hiernaast hebben wij de resultaten van de GR BAR-organisatie vanaf 2014 weergegeven. Hieruit blijkt dat het resultaat in een meerjarig perspectief niet bijzonder is, maar wel fors afwijkt van het negatieve resultaat over 2022. Het negatieve resultaat over 2022 was onder meer het gevolg van personeelskosten, waarin in de begroting 2023 op geanticipeerd is.

Het positieve jaarrekeningresultaat is in het boekjaar verwerkt als schuld aan de gemeente, conform de gemaakte afspraken tussen de deelnemers.

Jaar	Totaal lasten begroting na wijziging	Resultaat voor verrekening met gemeenten	Resultaat t.o.v. lasten begroting na wijziging
2014	€ 62.616.700	€ 364.900	0,58%
2015	€ 70.277.300	€ 788.100	1,12%
2016	€ 70.167.500	€ 20.100	0,03%
2017	€ 66.444.700	-/- € 713.100	-/- 1,07%
2018	€ 71.771.400	€ 3.436.900	4,79%
2019	€ 78.498.100	€ 2.083.100	2,65%
2020	€ 78.934.200	€ 2.209.300	2,80%
2021	€ 82.762.000	€ 345.500	0,42%
2022	€ 92.309.700	-/- 642.700	-/- 0,70%
2023	€ 98.690.800	€ 1.847.300	1,86%

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw organisatie

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2023 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 1,8 miljoen. De begroting is voor uw organisatie een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee het Algemeen Bestuur financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het Dagelijks Bestuur haar beleid en doelen kan realiseren.

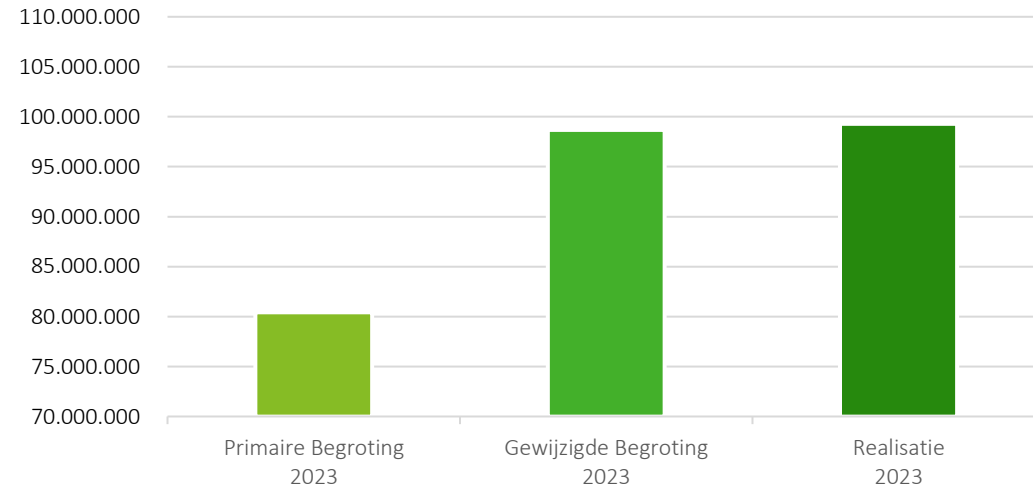
Uit de hiernaast opgenomen tabel blijkt dat de gerealiseerde lasten over 2023 in lijn liggen met de gewijzigde begroting, maar in grote mate afwijken van de primaire begroting 2023. Dit wordt vooral veroorzaakt door Cao wijzigingen, welke invloed hebben op de grootste kostenpost in de begroting, namelijk de personeelskosten. Het realiteitsgehalte van de (primaire) begroting is een aandachtspunt waarop wij u ook in het verleden al hebben gewezen. Uit de gewijzigde begroting 2023 blijkt wel dat de P&C cyclus functioneert en relevante begrotingsafwijkingen in veel gevallen tijdig geconstateerd en gerapporteerd worden.

Met het oog op de ontvlechting is de begroting 2024 opnieuw opgebouwd. Wij adviseren u om de realisatie hiervan strak te blijven monitoren.

Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2023 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij – naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening – vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

Begroting versus realisatie | Lasten

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het dagelijks bestuur van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met het algemeen bestuur. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

Wij hebben in onze managementletter reeds gerapporteerd over de nieuw opgestelde frauderisicoanalyse en het proces om deze bestuurlijk vast te laten stellen. Wij vinden deze nieuwe frauderisicoanalyse qua diepgang een positieve stap vooruit. Wij adviseren u om in navolging op het bestuurlijke traject rond de vaststelling hiervan, deze frauderisicoanalyse te vertalen naar de (V)IC werkzaamheden van het team Concerncontrol.

Om een periodieke actualisatie van de frauderisicoanalyse te borgen en de concrete doorvertaling naar (V)IC werkzaamheden, adviseren wij u om te overwegen om gebruik te maken van een risicomanagement toepassing.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het dagelijks bestuur, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Wij hebben inzicht verkregen in uw integriteitsbeleid en hebben als onderdeel van onze controlewerkzaamheden inlichtingen ingewonnen bij de relevante functionarissen binnen de BAR-organisatie, inzake het onderwerp fraude en integriteit.

Onze conclusie is voorts dat uw organisatie op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwetsies, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Casus bijdrage sociaal domein

De GR BAR-organisatie heeft in 2023 een bijdrage ontvangen van een andere lokale overheid, in het kader van een pilot binnen sociaal domein van één van de drie gemeenten. De bijdrage die hiervoor is toegezegd door de andere lokale overheid, was bedoeld voor een specifiek doel: het inhuren van een *extra* FTE. Hierbij was tevens nadrukkelijk aangegeven dat de toegezegde bijdrage een *maximum* bedrag betrof en het de bedoeling was dat achteraf de werkelijke kosten zouden worden verantwoord, waarbij het toegezegde bedrag de maximale bijdrage zou zijn.

Uit onze controlewerkzaamheden is echter gebleken dat in werkelijkheid geen sprake is geweest van extra inhuur en de gemaakte kosten aangetoond zijn middels inhuurfacturen van een medewerker welke reeds meerdere jaren wordt ingehuurd (en nu ook nog steeds ingehuurd is). Over dit feit is niet-transparant gecommuniceerd met de lokale overheid en zij hebben hun bijdrage, ter omvang van het (maximaal) toegezegde bedrag, in 2023 betaald aan de BAR-organisatie.

Wij hebben uw organisatie verzocht om alsnog in overleg te treden met de lokale overheid en open te communiceren over de feitelijke werkwijze van verantwoorden en het feit dat dit afwijkt van de gemaakte afspraken. Tevens hebben wij geconcludeerd dat feitelijk nog niet met zekerheid te stellen is dat de BAR-organisatie recht heeft op de bijdrage. Daarom hebben wij voorgesteld om het ontvangen bedrag te verantwoorden onder de overlopende passiva als *'vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van NL- of EU overheidslichamen'*. Deze correctie is adequaat verwerkt in de jaarrekening.

Wij willen uw organisatie adviseren om bij dergelijke afspraken rond bijdragen en/of subsidies alert te zijn op de naleving van alle relevante voorwaarden.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving (vervolg)

Naleving (Europese) aanbestedingsrichtlijnen

Wij hebben als onderdeel van onze controle van de rechtmatigheidsverantwoording werkzaamheden verricht ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Wij hebben vastgesteld dat de afdeling Concerncontrol op een betrouwbare en controleerbare wijze tot bevindingen en conclusies is gekomen ten aanzien van het onderwerp aanbestedingsrechtmatigheid. Uit de spendanalyse is één onrechtmatigheid geconstateerd. Echter hebben wij zelf ook nog een aanvullende onrechtmatigheid vastgesteld. Deze onrechtmatigheid vloeit voort uit het onterecht beroepen op een uitzonderingsregeling (dwingende spoed) van de Aanbestedingswet 2012. Deze onrechtmatigheid vloeit niet voort uit een onjuiste controle-aanpak van de afdeling Concerncontrol en is ook betrokken in de werkzaamheden. Wij adviseren in dit kader om in de toekomst scherp(er) te zijn op inkoopcontracten die de aanbestedingsdrempel overschrijden en niet aanbesteed zijn op grond van een uitzonderingsbepaling.

De geconstateerde aanbestedingsonrechtmatigheden hebben een omvang van in totaal € 347.200. Eén van de twee contracten heeft nog doorwerking in 2024 voor maximaal € 32.500. Dit contract is opgenomen in de niet uit de balans blijvende verplichtingen en zodoende ook aangemerkt als onrechtmatigheid in 2023. Beide contracten zijn adequaat toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering en hebben geen invloed op de strekking van de rechtmatigheidsverantwoording, daar de verantwoordingsgrens (1% van de lasten inclusief dotaties aan reserves) niet wordt overschreden.

Ontvlechting BAR-organisatie

Ontvlechting BAR-organisatie per 1 januari 2024

Per 1 januari 2024 heeft de formele ontvlechting van de BAR-organisatie plaatsgevonden en zijn een groot deel van de activiteiten van de organisatie teruggebracht naar de drie gemeenten.

De BAR-organisatie fungeert sinds 1 januari als een serviceorganisatie voor de drie deelnemers en is een naamswijziging ondergaan naar *De Bedrijfsvoeringspartner*. De activiteiten van de BAR-organisatie 'in nieuwe vorm' zien hoofdzakelijk toe op een gezamenlijke financiële- en salarisadministratie en gecentraliseerde ICT-dienstverlening. De taken van De Bedrijfsvoeringspartner zijn omschreven als 'Control, facilitair, financieën, HRM en informatie & automatisering'.

Tevens is een groot deel van de medewerkers formeel van werkgever veranderd en officieel in dienst getreden van de gemeente waar zij geplaatst zijn. Het merendeel van de voor onze jaarrekeningcontrole relevante contactpersonen is nog steeds werkzaam voor De Bedrijfsvoeringspartner en dus niet gewijzigd van werkgever.

Verwerking ontvlechting in de jaarstukken 2023

De ontvlechting heeft beperkte gevolgen voor de jaarrekening 2023, vanwege het feit dat deze op 1 januari 2024 geëffectueerd is en de financiële afrekening grotendeels zal plaatsvinden op basis van de laatste jaarrekening in 'oude vorm', over de periode eindigend op 31 december 2023.

Wel is een afwaardering van de materiële vaste activa als gevolg van een duurzame waardevermindering in de jaarrekening 2023 verwerkt. Deze afwaardering volgt uit de toepassing van de Notitie Materiële Vaste Activa van de Commissie BBV. Wij hebben vastgesteld dat de afwaardering aan de hiervoor geldende voorschriften voldoet, met dien verstande dat nog besluitvorming dient plaats te vinden in de DB-vergadering d.d. 27 maart 2024.

Verder hebben wij vastgesteld dat de gevolgen van de ontvlechting adequaat zijn toegelicht in de programmaverantwoording en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Gevolgen van de ontvlechting

De ontvlechting heeft tot gevolg dat de juridische vorm van de BAR-organisatie gewijzigd zal (moeten) worden. Deze formele wijzigingen hebben tot op heden nog niet plaatsgevonden en wij attenderen u dus ook op het belang van de doorvoering hiervan. Verder dienen formele aspecten rond de naamswijziging ook nog verwerkt te worden, deels als onderdeel van het wijzigen van de juridische vorm.

Verder is besloten dat De Bedrijfsvoeringspartner verantwoordelijk zal blijven voor de uitvoering van verbijzonderde interne controle (VIC) voor de drie gemeenten. Als gevolg van de ontvlechting ontstaat echter een splitsing tussen de procesonderdelen die binnen de gemeenten plaatsvinden en het deel dat binnen De Bedrijfsvoeringspartner plaatsvindt.

In onze gesprekken met de afdeling Concerncontrol hebben wij vastgesteld dat dit feit bekend is en ook actief wordt nagedacht over hoe dit concreet dient te worden uitgewerkt en van invloed is op de werkzaamheden van de afdeling Concerncontrol. Een mogelijk gevolg van de ontvlechting zou kunnen zijn dat processen, alsmede lokale verordeningen en beleidsregels, van elkaar gaan. De onafhankelijke en adviserende rol van de afdeling concerncontrole, verantwoordelijk voor de uitvoering van de VIC, wordt anderzijds wel vergroot als gevolg van de ontvlechting, wat wij een positief effect achten.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2023

Managementletter 2023, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2023 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle van de jaarrekening.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2023 gedateerd d.d. 8 december 2023.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2023 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen.

Wij hebben als onderdeel van onze interim-controle inzicht verworven in het proces rond de totstandkoming en autorisatie van memoriaalboekingen. Wij concluderen dat dit proces in opzet voldoende is, maar dat wij vanwege de beperkte zichtbaarheid van een vier-ogen principe op deze boekingen nog niet kunnen steunen op de adequate werking van deze controle.

Wij merken op dat het aantal memoriaalboekingen relatief groot is. Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analyse tool. Hieruit zijn geen onjuistheden of anderszins bijzonderheden gebleken.

Wij onderschrijven het belang van de ontwikkelingen op het gebied van de memoriaalboekingen en dagen uw organisatie uit de boekingsprocessen nog verder te standaardiseren en vereenvoudigen, waardoor het aantal memoriaalboekingen verder is te reduceren.

IT-audit

Wij hebben als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole IT-audit werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van Key2Financiën. Wij hebben ons gefocust op de voor onze controle relevante beheersmaatregelen (*General IT Controls*) en de follow-up ten aanzien van in eerdere jaren geconstateerde bevindingen.

Logische toegangsbeveiliging

Logische toegangsbeveiliging draait erom dat geborgd is dat de applicatie adequaat beveiligd is tegen ongeautoriseerde toegang. Wij concluderen ten aanzien van logische toegangsbeveiliging dat sprake is van een vastgesteld wachtwoordbeleid en adequate wachtwoordconfiguratie binnen Key2Financiën. Echter concluderen wij dat geen sprake is van periodieke review van de werkelijke rollen en rechten binnen de applicatie. Hierdoor ontstaat het risico dat gebruikersaccounts onterecht rechten hebben binnen de applicatie. Wij adviseren u een dergelijke periodieke review in te richten. Een verzachtende factor bij deze bevinding is wel dat het toekennen en intrekken van rollen en rechten een integraal onderdeel van het in- en uitdienstproces zijn, waarmee indirect alsnog wordt geborgd dat de werkelijke rollen en rechten adequaat zijn toegekend. Desondanks adviseren wij u om hierin de volgende stap te zetten.

Wijzigingsbeheer

Wijzigingsbeheer draait erom dat adequaat geborgd is dat wijzigingen aan de applicatie uitvoerig worden getest en goedgekeurd, voordat deze daadwerkelijk worden doorgevoerd in de productie-omgeving. Een onderdeel hiervan is tevens dat sprake is van een aparte test- en productieomgeving.

Wij hebben vastgesteld dat het proces rond wijzigingsbeheer in de basis voldoende is. Wij concluderen echter ook dat de vastleggingen rond testprocedures en het onderscheid tussen verschillende typen wijzigingen nadrukkelijker kunnen worden gedocumenteerd. Wij adviseren u dan ook om dit proces verder te versterken op dit punt.

Wij hebben uit hoofde van de IT-audit geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd.

Ondanks de bestaande tekortkomingen in de IT-omgeving zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen. Hierbij hebben wij met data-analyse een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 50.000.

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	N.v.t.
Totaal getrouwheidsfouten	€ 0

- Wij hebben van het dagelijks bestuur een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het dagelijks bestuur het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het dagelijks bestuur heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 50.000.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 0

- Wij hebben van het dagelijks bestuur een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het dagelijks bestuur het bovenstaande heeft bevestigd. Het dagelijks bestuur heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van onzekerheden.

B - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de GR BAR-organisatie in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een algemeen bestuur of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de GR BAR-organisatie te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de GR BAR-organisatie

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de GR die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de GR of een bij de GR betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the “Deloitte organization”). DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte’s more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

This communication contains general information only, and none of DTTL, its global network of member firms or their related entities is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte organization shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.

© 2024. For information, contact Deloitte Netherlands.